

Anna AUGUSTYŃSKA-PREJSNAR¹
Małgorzata ORMIAN²
Grażyna GAJDEK³

OPINIA STUDENTÓW NA TEMAT ROLI JAKOŚCI MIĘSA KURCZĄT RZEŹNYCH W ICH DECYZJACH NABYWCZYCH

Jakość mięsa jest jednym z kluczowych czynników przy podejmowaniu decyzji nabywczych. Zapewnienie konsumentowi żywności wysokiej jakości z gwarancją bezpieczeństwa zdrowotnego jest warunkiem niezbędnym do budowania pozycji rynkowej. Znajomość roli jakości mięsa w decyzjach nabywczych ma istotne znaczenie w warunkach konkurencji i nadwyżki podaży. Celem pracy było poznanie opinii studentów na temat roli jakości w decyzjach nabywczych mięsa kurcząt rzeźnych. W artykule omówiono rolę jakości w podejmowaniu decyzji nabywczych oraz rolę różnych grup czynników kształtujących jakość mięsa kurcząt rzeźnych. Przedstawiono wyniki badań ankietowych na temat czynników uwzględnianych przy podejmowaniu decyzji nabywczych, opinii na temat jakości mięsa kurcząt rzeźnych oraz czynników wpływających na wzrost spożycia. W opinii badanych respondentów głównym powodem przy podejmowaniu decyzji nabywczych była cena produktu (96,09%), znaczny wpływ na decyzje zakupu mięsa kurcząt rzeźnych miał wygląd produktu (94,14%) oraz barwa mięsa (70,7%). Ponadto dla kobiet ważnymi czynnikami przy podejmowaniu decyzji nabywczych były walory odżywcze (81,08%) i obecność widocznego tłuszczu i walory dietetyczne (po 81,98%). W grupie mężczyzn na decyzje o zakupie mięsa kurcząt rzeźnych miała wpływ głównie aktualna promocja (88,10%), łatwość przyrządzenia (85,71%) oraz opinia o sklepie (82,14%). Badani respondenci wysoko ocenili jakość mięsa kurcząt rzeźnych oferowanych na rynku. W opinii studentów niższa cena mięsa drobiowego oraz wzrost dochodów mogłaby przyczynić się do jego większego spożycia.

Słowa kluczowe: jakość, decyzje nabywcze, mięso, kurczęta rzeźne, studenci.

STUDENTS' VIEW ON THE ROLE OF QUALITY OF SLAUGHTER CHICKEN MEAT IN THEIRS PURCHASING DECISIONS

The poultry meat market is an example of an increasingly diversifying market in response to consumers' preferences. Poultry meat is a valuable component of human diets and its consumption has steadily grown in Poland. The most common raw material for slaughter are broiler chickens. The product's quality is a crucial factor taken into consideration while making purchasing decisions. Assuring customers high quality food together with guarantees of health safety is a prerequisite for developing one's market position. Due to the mandatory implementation of the HACCP system markets are being supplied meat products of high nutritional and health quality to the full satisfaction of consumers. Knowledge on the role of meat quality in purchasing decisions is of crucial significance in competitive conditions and excess supplies.

The product price (96,09%), as well as the meat colour (70,7%) and appearance (94,14%) have, in the opinion of the respondents, significant impact on the decisions to purchase slaughter chicken meat. It was shown that important factors while making purchasing decisions by women were the nutritional qualities (81,08%), the presence of visible fat and dietary qualities (81,98%). For the men, however, their decision to purchase slaughter chicken meat was influenced by current sales promotions (88,10%), ease of preparation (85,71%) and reviews on the shop (82,14%). The respondents in the current study rated the quality of slaughter chicken meat on offer in the market very high. The low price of poultry meat as well as growing incomes could, in the respondents opinion, have contributed to its consumption.

Keywords: quality, purchase decisions, meat, slaughter chicken, students.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.13

Tekst złożono w redakcji: styczeń 2017 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

¹ Dr inż. Anna Augustyńska-Prejsnar, Katedra Produkcji Zwierzęcej i Oceny Produktów Drobiarskich, Wydział Biologiczno-Rolniczy, Uniwersytet Rzeszowski, ul. Zelwerowicza D9, 36-601 Rzeszów, tel.: (17) 7855351; e-mail: augusta@univ.rzeszow.pl (autor korespondencyjny).

² Dr inż. Małgorzata Ormian, Katedra Produkcji Zwierzęcej i Oceny Produktów Drobiarskich, Wydział Biologiczno-Rolniczy, Uniwersytet Rzeszowski, ul. Zelwerowicza D9, 36-601 Rzeszów.

³ Dr inż. Grażyna Gajdek, Zakład Polityki Regionalnej i Gospodarki Żywnościowej, Wydział Biologiczno-Rolniczy, Uniwersytet Rzeszowski, ul. Zelwerowicza D9, 36-601 Rzeszów.

Marta BOROWSKA-STEFAŃSKA⁴
Szymon WIŚNIEWSKI⁵
Mădălina-Teodora ANDREI⁶

THE FUNCTIONING OF HOSPITAL EMERGENCY ROOMS IN THE ŁÓDŹ REGION IN THE LIGHT OF SPATIAL ANALYSIS

The article is devoted to analysis of the matching arrangement and the size of the individual hospital emergency rooms located in the Łódź region to diversify the region's population distribution in terms of municipal level. The data source for the above analysis was the National Action Plan for Emergency Medical System for the Łódź region of 23 June 2015 and Local Data Bank of Central Statistical Office. Analyze takes some variants. Firstly assumes the possibility of getting to the hospital emergency ward by victim's own transport or via emergency medical team. Furthermore taken different time ranges. For your own transport the injured assumed range of 15 and 30 minutes, while for emergency medical team average and maximum intervention time in line with the regional plan. To achieve the objective study used

a two-step floating catchment area method in the classic (2SFCA) and enhanced (E2SFCA) form. As a result of the research, it was found that in strategic documents devoted to the organization of medical rescue system on the area of the Łódź province, special attention should be paid to the communes of Bielawy, Zduny, Kiernożia, Chaśno and Kocierzew Południowy in the Łowicz district as well as to the communes of Biała Rawska, Regnów, Sadkowice and Cielądz in the Rawa district and the communes of Przedbórz and Wieruszów. In each adopted research variant, the inhabitants of the aforementioned communes have the lowest accessibility levels to ER.

Keywords: emergency department, two-step floating catchment area method, Łódź region, spatial analysis, GIS.

DZIAŁALNOŚĆ SZPITALNYCH ODDZIAŁÓW RATUNKOWYCH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W UJĘCIU PRZESTRZENNYM

Prezentowany artykuł poświęcony jest analizie dopasowania rozmieszczenia i wielkości poszczególnych szpitalnych oddziałów ratunkowych zlokalizowanych w województwie łódzkim do zróżnicowania rozmieszczenia ludności regionu w ujęciu gminnym. Źródłem danych do powyższej analizy był Plan działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa łódzkiego z 23 czerwca 2015 r. oraz Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Opracowanie przyjmuje kilka wariantów. Po pierwsze, zakłada możliwość dotarcia do szpitalnego oddziału ratunkowego własnym transportem poszkodowanego lub za pośrednictwem zespołu ratownictwa medycznego (ZRM). Ponadto przyjęto różne zakresy czasowe. Dla własnego transportu poszkodowanego założono zakres 15 i 30 minut dojazdu, zaś dla ZRM średni i maksymalny czas interwencji zgodny z planem wojewódzkim. Dla osiągnięcia założonego celu badania zastosowano dwuetapową metodę określania obszarów rynkowych w wariacie klasycznym (2SFCA) oraz wzmocnionym (E2SFCA). W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że w dokumentach strategicznych poświęconych organizacji systemu ratownictwa medycznego na terenie województwa łódzkiego należy zwrócić szczególną uwagę na gminy Bielawy, Zduny, Kiernożia, Chaśno i Kocierzew Południowy w powiecie łowickim oraz gminy Biała Rawska, Regnów, Sadkowice i Cielądz w powiecie rawskim oraz gminy Przedbórz i Wieruszów. W każdym przyjętym wariantcie badawczym mieszkańcy wyżej wspomnianych gmin mają najniższy poziom dostępności do szpitalnych oddziałów ratunkowych. Zakładając, że analiza dotyczy wyłącznie oddziałów ratunkowych w granicach województwa łódzkiego, konieczne wydaje się zwiększenie efektywności systemu w tych obszarach np. poprzez ich zagęszczenie lub zwiększenie ich dostępności.

Słowa kluczowe: szpitalny oddział ratunkowy, dwuetapowa metoda określania obszarów rynkowych, województwo łódzkie, analizy przestrzenne, GIS.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.14

Tekst złożono w redakcji: kwiecień 2017 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

⁴ Dr Marta Borowska-Stefańska, Instytut Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Wydział Nauk Geograficznych, Uniwersytet Łódzki, ul. Kopcińskiego 31, 90-142 Łódź; e-mail: borosia@op.pl

⁵ Dr Szymon Wiśniewski, Instytut Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Wydział Nauk Geograficznych, Uniwersytet Łódzki, ul. Kopcińskiego 31, 90-142 Łódź; e-mail: szymon_wisniewski@onet.eu

⁶ SeniorLecturer PhD Mădălina-Teodora Andrei, Faculty of Engineering, Informatics and Geography, "Spiru Haret" University, Bucharest, Romania, 13 Ion Ghica str., district 3; e-mail: m.andrei.geo@spiruharet.ro, madalinaa71@yahoo.com

KONCEPCJA LOGISTYCZNEGO USPRAWNIENIA MAGAZYNU CROSS-DOCKOWEGO PRZEDSIĘBIORSTWA X

Celem artykułu jest przedstawienie koncepcji logistycznego usprawnienia magazynu cross--dockowego przedsiębiorstwa X. W oparciu o informacje dotyczące stanu faktycznego magazynu zostały przeprowadzone badania procesów magazynowych. Po przeprowadzeniu identyfikacji problemów zostały zaproponowane usprawnienia wybranego procesu magazynowego, które polegały na propozycji zmiany sposobu zagospodarowania magazynu. Do tego celu autorzy wykorzystali: analizę SWOT, diagram Ishikawy metodę AHP, ścieżkę krytyczną, wykres Gantta. Przeprowadzona analiza SWOT wykazała, że największym problemem magazynu w Erith jest jego niska wydajność. Diagram Ishikawy pozwolił dokonać szczegółowej analizy wybranego problemu, w magazynie, definiując główne przyczyn ich występowania. Przedmiotowymi problemem była: niska wydajności magazynu, która wynikała z opóźnień w dostawach, słabego przeszkolenia pracowników oraz nieodpowiedniego zagospodarowania powierzchni magazynu. Stąd, aby usprawnić magazyn, a w szczególności przepływ towarów, jaki się w nim odbywa, zasadne wydawało się dokonanie zmian w sposobie jego zagospodarowania. Mając na uwadze powyższe zaproponowano zmianę dotychczasowego układu magazynu. Wykorzystując metodę AHP dokonano wyboru optymalnego wariantu układu magazynu. W projekcie przyjęto szacunkowy koszt zmiany układu magazynu na poziomie 8750 GBP⁹ (42962,50 PLN). Przedmiotowa koncepcja usprawnienia magazynu zaplanowana została na 21 dni robocze, przyjmując założenie, że magazyn funkcjonuje przez 7 dni w tygodniu. Zaproponowane zmiany wpłyną na wzrost wydajności magazynu, a także poprawę jego efektywności.

Słowa kluczowe: magazyn cross-dockowy, metoda AHP, procesy magazynowe, koszty zmiany.

THE LOGISTIC CONCEPT OF IMPROVING THE CROSS-DOCKING STOCK AT THE COMPANY X

The goal of this article is to present a concept of logistic improvement of the cross-docking process at the company X. Based on the data from the current state of the stock, research of the stock processes has been conducted. After problem areas have been identified, improvements to the selected stock process have been suggested, whose idea was to alter the way the stock was managed. In order to reach the effects of the suggested alterations, the authors employed the SWOT analysis, Ishikawa diagram, the AHP method, critical path approach, and the Gantt chart. The SWOT analysis indicates that the largest issue of the Erith stock is its low efficiency. Ishikawa diagram allowed to conduct a detailed analysis of the selected issue related to the stock, defining the main reasons for the observed issues. The central issue was the low efficiency of the stock, resulting from delivery delays, low level of employee training, and improper layout of the stock area. In order to improve the efficiency of the stock, mainly the flow of goods, it was considered reasonable to alter its layout. Taking into account the above, a change of the stock layout was suggested, and the optimal layout was considered with the use of the AHP method. The projected cost of the changing of the stock's layout was 8750 GBP. The subject concept of the improvement of the stock's activity assumes a 21-day execution time, taking into account that the stock operates 7 days a week. The suggestions will improve the efficiency of the stock and the effectiveness of its operation.

Keywords: cross-docking stock, AHP method, stock processes, costs of change.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.15

Tekst złożono w redakcji: kwiecień 2017 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

⁷ Dr inż. Radosław Drozd, Politechnika Gdańska, ul. Narutowicza 11-12, 80-233 Gdańsk; e-mail: radoslaw.drozd@zie.pg.gda.pl,

⁸ Dr inż. Ryszard Bielski, Politechnika Gdańska, ul. Narutowicza 11-12, 80-233 Gdańsk; e-mail: rbi@zie.pg.gda.pl,

⁹ Kurs funta GBP z dnia 28.10.2016 r wynosił 4,91 zł.

TRENDS AND STRATEGIES OF PATENT EXPLOITATION – ANALYSIS OF EMPIRICAL DATA

The main purpose of this article is to reveal trends and patent strategies in use and explain the reason behind some of them. This will be achieved by theoretical study and by comparing the forms of patent exploitation over time across chosen European countries, industries, as well as types and sizes of the patenting organization. This article also intends to dwell into exploiting patents for strategic reasons, e.g. by blocking competition. Special insight will be provided into the types of the external patent use, which comprises licensing, cross-licensing, patent sale and a set-up of a new venture. The analysis is based on statistics derived from the PatVal-EU survey and the ten year earlier InnoS&T survey. The findings of this study show that propensity to exploit patents differs significantly across various countries. Comparing data concerning licensing and cross-licensing it seems that companies nowadays may be reluctant to share their knowledge and intellectual property with competitors without obtaining the same themselves. This underlines the role of patent rights in terms of firms' competitiveness. The share of blocking patents increased which confirms the growing importance of patents used for strategic reason. "Sleeping patents" still account for more than 15% which indicates a relatively high rate of patent rights with either untapped potential or poorly estimated suitability at the time of product development. This trend is especially valid for public research institutions.

Keywords: patent, patent trends, patent strategy, patent exploitation, innovation management, intellectual property rights.

TRENDY W WYKORZYSTANIU PATENTÓW – ANALIZA EMPIRYCZNA

Głównym celem artykułu jest wykrycie trendów i strategii patentowych funkcjonujących w praktyce gospodarczej oraz rozważanie przyczyn części z nich. Zostanie to osiągnięte poprzez porównanie form wykorzystywania patentów w wybranych krajach europejskich, branżach oraz biorąc pod uwagę rodzaj i wielkość organizacji, a także poprzez analizę literatury. Artykuł skupia się m.in. na stosowaniu patentów ze względów strategicznych, w tym poprzez blokowanie konkurencji. Szczególna uwaga jest poświęcona zewnętrznemu wykorzystaniu patentów, licencji, w tym licencji krzyżowych oraz ich sprzedaży. Analiza opiera się na danych statystycznych pochodzących z raportów PatVal-UE i InnoS&T. Wyniki tego badania wskazują, że skłonność do korzystania z patentów różni się znacznie w badanych państwach europejskich. Porównanie danych dotyczących licencji i licencji krzyżowych wskazuje, że coraz częściej przedsiębiorstwa niechętnie dzielą się swoją wiedzą i prawami własności intelektualnej bez otrzymania tego samego od konkurencji. Może to świadczyć o znacznej roli praw patentowych w kształtowaniu ich konkurencyjności. Ponadto, wykorzystanie praw patentowych wewnątrz firm jest stosunkowo niskie i wyniosło niewiele ponad 50%. Domniemywany wzrost korzystania z patentów zewnętrznych został częściowo potwierdzony. Udział patentów blokujących wzrósł, co potwierdza rosnące znaczenie patentów wykorzystywanych w celach strategicznych. „Śpiące patenty” wciąż stanowią więcej niż 15%, co wskazuje na stosunkowo duży udział praw patentowych z niewykorzystanym potencjałem lub nieodpowiednio oszacowanej wartości na etapie rozwoju produktu. Jest to szczególnie widoczne w przypadku publicznych instytucji badawczych.

Słowa kluczowe: patenty, trendy patentowe, strategia patentowa, ochrona patentowa, zarządzanie innowacjami, prawa własności intelektualnej.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.16

Tekst złożono w redakcji: styczeń 2017 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

¹⁰ Tomasz Grzegorzczak, LL.M., Department of International Management, Faculty of International Business and Economy, Poznan University of Economics, Al. Niepodległości 10, Poznań, Poland; e-mail: tomasz.grzegorzczak@ue.poznan.pl; tel. +48618543556.

¹¹ Robert Głowiński, MSc., Rotho AG, Althau 11, Würenlingen, Switzerland; e-mail: glowinski.r@gmail.com.

SIMILARITIES BETWEEN SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND COMPETITIVENESS OF THE REGIONS – THEORETICAL APPROACH

Regional development is associated with a number of factors. It seems nowadays that there are two main approaches to that issue: necessity of increasing the competitiveness on the one hand, and aiming at the sustainable development on the other. Some authors believe that pursuit to improve competitiveness excludes sustainable development, others do not share the opinion. However, it seems to be important not to oppose these two ideas each other but to unite them. Recently, these two approaches: endeavour to improve the competitiveness and implementation of the sustainable development's principles into the practice have been used more and more combined as an idea of sustainable competitiveness. This paper aims to present an analysis of the chosen definitions and of the main terms describing competitiveness. It also discusses goals and definitions of sustainable development and other terms related to that concept in order to find similarities between these two ideas, particularly at the regional level. Similar attributes for competitiveness and sustainability were identified as following: improvement of the quality of life and economic development (in case of competitiveness only in the material field), implementation of ecological innovations and significant role of local and regional authorities. These two concepts are also strictly related to idea of regional resilience. Both, competitive and sustainable regions must be resilient.

The article is divided into three main parts. The first presents definitions and factors of regional competitiveness. This is followed by a presentation of definitions and components of sustainable development. The third part then looks similarities between regional competitiveness and sustainability.

Keywords: region, sustainable development, competitiveness, similarities, sustainable competitiveness.

PODOBIEŃSTWA MIĘDZY ROZWOJEM ZRÓWNOWAŻONYM A KONKURENCYJNOŚCIĄ REGIONÓW – UJĘCIE TEORETYCZNE

Rozwój regionalny zależy od wielu uwarunkowań. Współcześnie mówi się z jednej strony o konieczności zwiększania konkurencyjności regionów, z drugiej natomiast o ich rozwoju zrównoważonym. Niektórzy badacze uważają, że dążenie do poprawy konkurencyjności wyklucza rozwój zrównoważony, podczas gdy inni nie podzielają tej opinii. Jednakże wydaje się ważne, aby nie przeciwstawiać sobie tych dwóch koncepcji, ale starać się je połączyć. Ostatnio te dwa podejścia: poprawa konkurencyjności i implementacja założeń rozwoju zrównoważonego do praktyki gospodarczej są łączone w jedno, wspólne pojęcie zrównoważonej konkurencyjności. W artykule zaprezentowano analizę wybranych definicji konkurencyjności regionalnej oraz pojęć łączonych z tą koncepcją, jak i definicji, celów i czynników zrównoważonego rozwoju, aby znaleźć podobieństwa między tymi dwiema koncepcjami, szczególnie w odniesieniu do poziomu regionalnego. Przedstawiono cechy wspólne dla konkurencyjności i rozwoju zrównoważonego. Są to: dążenie do poprawy jakości życia i rozwój gospodarczy (choć w ujęciu konkurencyjności dotyczy to tylko kwestii materialnych), wprowadzanie innowacji ekologicznych oraz znacząca rola władz lokalnych i regionalnych. Obie koncepcje łączą się również z ideą rezyliencji regionów, czyli ich zdolnością do adaptacji do zmian zachodzących w otoczeniu. Przyjmuje się, że zarówno regiony dążące do zrównoważenia jak i te konkurencyjne muszą być rezylienne.

Artykuł składa się z trzech głównych części. W pierwszej zaprezentowano definicje i pojęcia powiązane z konkurencyjnością regionów. W kolejnej przedstawiono definicje, cele i składowe rozwoju zrównoważonego. Trzecia część zawiera zestawienie podobieństw między konkurencyjnością regionów a ich zrównoważeniem.

Słowa kluczowe: region, rozwój zrównoważony, konkurencyjność, podobieństwa, zrównoważona konkurencyjność.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.17

Tekst złożono w redakcji: marzec 2016 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

¹² Dr Hanna Kruk, Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej, Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa, Akademia Morska w Gdyni; tel. + 48 58 5586544; e-mail: h.kruk@wpit.am.gdynia.pl.

GENERATION DIVERSITY IN THE EMPLOYEES' POTENTIAL

In order to operate an organisation successfully, using the potential of its employees is of vital importance in economy with increasing role of human capital. Moreover, managers have to be aware of the fact that most of the teams they work with are diversified in terms of their generation. In such a context, it is important to managers to be aware of the said fact and possess relevant knowledge on competences, strengths of certain generations, their expectations and values as well as to know how to use them to create a well-thought and efficient motivation scheme to retain talented employees and to keep high efficiency of employees. Therefore, the managers face a challenge to combine objectives, expectations and value systems of diverse generations of employees as well as to use the differences resulting from such diversity, to use their potential as determinants in increasing work efficiency and strengthening organisation. The main objective of this paper is to assess potential of employees from different generations and show the opportunities to be used by managers.

The main objective is reflected in the structure of this paper. It describes the issue of generation diversity in the contemporary labour market, expectations and competences of the generations prevailing in the labour market and attention is paid to the opportunities for using potential of employees from various generations. This paper is based on the relevant literature, reports and secondary data.

Keywords: human capital, generation, employees, competence, age management.

POKOLENIOWE ZRÓŻNICOWANIE POTENCJAŁU PRACOWNIKÓW

We współczesnej gospodarce opartej na rosnącej roli kapitału ludzkiego fundamentalne znaczenie dla efektywnego funkcjonowania organizacji ma wykorzystanie potencjału, jakim dysponują poszczególni pracownicy. Zarządzający muszą mieć na uwadze fakt, iż większość zespołów z jakimi pracują, tworzą osoby przynależące do różnych pokoleń. W tym kontekście ważnym jest, by mieli oni świadomość i wiedzę dotyczącą kompetencji, mocnych stron poszczególnych generacji, ich oczekiwań, systemów wartości i umieli ją wykorzystać do tworzenia przemyślanego, skutecznego systemu motywacji, zatrzymania utalentowanych pracowników, utrzymania wysokiej efektywności pracy pracowników. Wobec powyższego wyzwaniem dla kadry menedżerskiej jest pogodzenie celów, oczekiwań, systemów wartości przedstawicieli różnych pokoleń, a także wykorzystanie odmienności pracowników wynikających ze zróżnicowania pokoleniowego, potencjału jakim dysponują, jako determinant przyczyniających się do wzrostu efektywności pracy, wzmocnienia organizacji.

Celem artykułu jest ocena potencjału, jakim dysponują pracownicy przynależący do różnych pokoleń oraz ukazanie możliwości jego wykorzystania przez zarządzających. Celowi głównemu podporządkowano trzy cele szczegółowe:

- 1) przybliżenie preferencji, oczekiwań pracowników różnych generacji;
- 2) przybliżenie istotnych dla zarządzających kompetencji charakterystycznych dla poszczególnych pokoleń;
- 3) ukazanie możliwości pozytywnego wykorzystania potencjału zróżnicowania pokoleniowego pracowników przez zarządzających.

Układ artykułu został podporządkowany realizacji jego celów szczegółowych i celu zasadniczego. Przybliżono w nim problematykę zróżnicowania pokoleniowego na współczesnym rynku pracy, preferencje, oczekiwania kompetencje generacji dominujących na rynku pracy oraz zwrócono uwagę na możliwości wykorzystania potencjału pracowników przynależących do różnych pokoleń. Artykuł oparto na literaturze przedmiotu, raportach tematycznych oraz danych wtórnych.

Słowa kluczowe: kapitał ludzki, generacja, pracownicy, kompetencje, zarządzanie wiekiem.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.18

Tekst złożono w redakcji: grudzień 2016 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

¹³ Ewa Mazur-Wierzbicka, PhD, Department of Human Capital Management, Faculty of Economics and Management, University of Szczecin, Mickiewicza 64,71-101 Szczecin; e-mail: ewa.mazur-wierzbicka@wp.pl.

ZAGROŻENIA NATURALNE I TECHNICZNE WPLYWAJĄCE NA STAN BEZPIECZEŃSTWA PRACY W POLSKICH KOPALNIACH ODKRYWKOWYCH

Górnictwo odkrywkowe jest najstarszym sposobem wydobywania kopalin użytecznych, które wykorzystywane są przez człowieka od tysięcy lat. W dzisiejszych czasach eksploatacja odkrywkowa jest podstawową gałęzią gospodarek wielu krajów, w tym również krajów wysoko rozwiniętych. Pozwala pozyskiwać surowce energetyczne, metaliczne, chemiczne i skalne. W Polsce w ostatnich latach obserwowany jest dynamiczny rozwój branży górnictwa odkrywkowego. W ostatnich 15 latach nastąpiło podwojenie liczby odkrywkowych zakładów górniczych.

Od początku istnienia górnictwa, praca górników związana była z licznymi niebezpieczeństwami, które zagrażały ich życiu i zdrowiu. Do podstawowych zagrożeń wpływających na stan bezpieczeństwa pracy w kopalniach odkrywkowych należą zagrożenia naturalne o charakterze geologicznym, geotechnicznym i hydrogeologicznym oraz zagrożenia o charakterze technicznym związane z zastosowaniem określonych technologii wydobycia i przerobu surowca, maszyn, urządzeń i środków transportu.

W artykule przedstawiono definicję kopalni odkrywkowej, podział kopalń ze względu na przeznaczenie gospodarcze kopalin oraz stan zatrudnienia w kopalniach. Opisano podstawowe zagrożenia występujące na stanowiskach pracy w górnictwie odkrywkowym. Na podstawie danych Wyższego Urzędu Górniczego dotyczących sektora górnictwa odkrywkowego, przeprowadzono analizę wypadków, ze szczególnym uwzględnieniem zdarzeń związanych z zagrożeniami naturalnymi i technicznymi. Scharakteryzowano i opisano skalę występujących zagrożeń osuwiskowych, wywołanych obrywaniem się skał, wodnych, sejsmicznych, gazowych, wywołanych pożarami endogenicznymi oraz technicznych związanych ze stosowaniem środków strzałowych i pochodzących od maszyn i urządzeń.

Słowa kluczowe: zagrożenia naturalne, zagrożenia techniczne, górnictwo odkrywkowe, bezpieczeństwo pracy w górnictwie.

NATURAL AND TECHNICAL HAZARDS AFFECTING THE STATUS OF SAFETY IN THE POLISH OPEN-PIT MINES

Open-pit mining is the oldest way of extracting useful minerals that have been used by humans for thousands of years. Today, opencast mining is the basic branch of many countries' economies, including developed countries. It allows to source energy, metallic, chemical and rock resources. In Poland in recent years the dynamic development of the opencast mining industry has been observed. In the last 15 years, the number of open-cast mining plants has doubled. Since the beginning of mining, the work of miners has been associated with many dangers that threatened their lives and health. Basic hazards affecting work safety in open-pit mines include geological, geotechnical and hydrogeological hazards, as well as technical hazards associated with the use of certain technologies for the extraction and processing of raw materials, machinery, equipment and means of transport.

The article describes the definition of the open-pit mine, the distribution of mines due to the economic use of minerals and the employment status of mines. The basic hazards occurring at workplaces in opencast mining are also described. To perform the analysis of accidents, data and reports collected by the State Mining Authority (SMA) were used. Special attention was paid to events related to natural and technical hazards in open pit mines. It has been characterized and described the scale of existing hazards: landslide, collapsing rocks, water, seismic, gas, endogenous fire and technical from machines and equipment, and associated with the use of explosive.

Keywords: natural hazards, technical hazards, open-pit mining, work safety in mining.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.19

Tekst złożono w redakcji: maj 2017 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

¹⁴ Dr inż. Romuald Ogrodnik, Katedra Ekonomiki i Zarządzania w Przemśle, Wydział Górnictwa i Geoinżynierii, AGH Akademia Górniczo-Hutnicza, al. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków; e-mail: rograd@agh.edu.pl; tel. 12 6172309 (autor korespondencyjny).

¹⁵ Dr hab. inż. Zbigniew Burtan, Katedra Górnictwa Podziemnego, Wydział Górnictwa i Geoinżynierii, AGH Akademia Górniczo-Hutnicza, al. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków; e-mail: burtan@agh.edu.pl; tel. 12 6174930.

¹⁶ Dr inż. Mariusz Kapusta, Katedra Górnictwa Podziemnego, Wydział Górnictwa i Geoinżynierii, AGH Akademia Górniczo-Hutnicza, al. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków; e-mail: kapustam@agh.edu.pl tel. 12 6172164.

INTEGRACJA INFORMATYCZNA W OBSZARZE ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

Specyfika zarządzania kryzysowego polega w dużej mierze na poszukiwaniu możliwości ograniczania skutków zdiagnozowanych zagrożeń oraz na podążaniu z akcjami reagowania do miejsc ich materializacji. Idąc dalej w tych rozważaniach trzeba dostrzec, że pakietowość występujących zagrożeń, ich nieprzewidywalność zarówno co do charakteru, jak i co do skali sprawiają, że koszty działań zawsze przerastają zaplanowane na ich realizację środki budżetowe. Trzeba więc szukać sposobów, żeby ta dysproporcja była jak najmniejsza. Służyć temu mogą informatyczne systemy integrujące zasoby procesu zarządzania kryzysowego. Środowisko podmiotów uczestniczących w systemie zarządzania kryzysowego w Polsce ma charakter hybrydowego klastra. Oprócz organów administracji publicznej, służb, straży i inspekcji, które są do tego zobligowane zapisami odpowiednich ustaw, uczestniczą w nim także podmioty komercyjne (działające dla osiągnięcia zysku) oraz organizacje społeczne z tak zwanego trzeciego sektora. Taka specyfika uczestników naraża system na trudności w godzeniu partykularnych interesów poszczególnych podmiotów, co może utrudniać uzyskanie optymalnej sprawności i skuteczności. Z uwagi na istotne znaczenie dostępności i przepływu informacji w procesach zarządzania kryzysowego, można się spodziewać, że wdrożenie informatycznych narzędzi i procedur integrujących środowisko może mieć pozytywny wpływ na zminimalizowanie takich zagrożeń. Chodzi o zorganizowanie współpracy w środowisku podmiotów działających w systemie zarządzania kryzysowego poprzez wykorzystanie zasobów informatycznych i teleinformatycznych (sprzętowych, aplikacyjnych, sieciowych i personalnych) do sprawniejszego pozyskiwania danych niezbędnych do właściwej oceny przebiegu zdarzeń, inwentaryzacji dostępności i zużycia zasobów oraz planowania i prowadzenia akcji w sytuacjach kryzysowych.

Słowa kluczowe: zarządzanie kryzysowe, integracja, sprawność, skuteczność.

INTEGRATION BASED ON INFORMATICS IN THE AREA OF CRISIS MANAGEMENT

Crisis management in a large part it is searching for possibilities to reduce effects of diagnosed hazards and also to reach with the activities to places where they will materialized. Going further in these considerations one needs to see that existing threats usually are in bundle and they are unpredictably both as to the nature and to the scale. It makes that costs of actions always overwhelm resources scheduled for their realization. It is, therefore, necessary to seek for ways that this disproportion would be as small as possible. Informatics systems for integration are very suitable for that process. Environmental of entities participating in the crisis management system in Poland is a hybrid cluster. Such specificity of participants makes the system vulnerable to difficulties in reconciling the particular interests of individual entities, which can make it difficult to achieve optimum efficiency and effectiveness. Due to the importance the availability and flow of information in the process of crisis management, it is expected that the implementation of informatics technology, tools and procedures for integrating environment can have a positive impact to minimize such risks. The idea is to organize cooperation in the environment of crisis management system participants through the use of resources and ICT (hardware, application, network, and personnel) to efficiently obtain necessary data for the proper assessment of the situation of events, availability and consumption of resources and inventories and planning and carrying out actions in crisis situations.

Keywords: crisis management, integration, efficiency, effectiveness.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.20

Tekst złożono w redakcji: grudzień 2016 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

¹⁷ Dr Stanisław J. Rysz – w latach 2008–2016 zastępca dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. Autor kilkudziesięciu artykułów i kilku monografii z obszaru nauk o bezpieczeństwie, wykładowca Politechniki Rzeszowskiej, Uniwersytetu Rzeszowskiego, WSPiA Rzeszowskiej Szkoły Wyższej; e-mail: stanislaw.rysz@vp.pl.

KNOWLEDGE MANAGEMENT, MARKET ORIENTATION AND COMPETITIVENESS OF SERVICE INDUSTRY COMPANIES

The aim of this article is to examine the role of knowledge management and market orientation processes in creating competitive advantage by service industry companies. The publication is based on the results of a quantitative study in which 381 service industry companies were examined. The intensity of market orientation in enterprises was examined with a MKTOR scale developed by Narver and Slater¹⁹. The level of knowledge management processes was checked using KM Index scale which is based on numerous literature sources. The key finding of the study is that the creation of competitive advantage by service industry companies is strongly linked to the intensity of their knowledge management and market orientation processes. Nevertheless, more detailed analysis shows that the importance of these factors differs depending on the kind of services offered by such companies. The implementation of intensive activities in service industry companies in both areas – knowledge management and market orientation – brings the best results in terms of competitiveness of an enterprise. Nevertheless, increasing the intensity of operations even in one field may also improve the competitiveness level of a service company. Article brings unique insight into knowledge management and market orientation in various service industry companies and shows the link between these factors and competitiveness of analyzed firms.

Keywords: knowledge management, market orientation, service industry, competitive advantage, competitiveness.

ZARZĄDZANIE WIEDZĄ, ORIENTACJA RYNKOWA I KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW FUNKCJONUJĄCYCH W BRANŻY USŁUGOWEJ

Celem niniejszego artykułu jest analiza roli procesów w obszarze zarządzania wiedzą i orientacji rynkowej w tworzeniu przewagi konkurencyjnych przedsiębiorstw funkcjonujących w branży usługowej. Publikacja jest oparta na wynikach badania ilościowego, w którym przebadano 381 przedsiębiorstw ze wspomnianej branży. Poziom orientacji rynkowej analizowanych przedsiębiorstw był mierzony z wykorzystaniem skali MKTOR stworzonej przez Narvera i Slatera²⁰. Intensywność procesów w zakresie zarządzania wiedzą była sprawdzana za pomocą Indeksu ZW (*KM Index*) stworzonego na podstawie licznych źródeł literaturowych. Kluczowym wnioskiem z przeprowadzonych analiz jest, że przewaga konkurencyjna przedsiębiorstw usługowych jest silnie powiązana z intensywnością ich procesów w zakresie zarządzania wiedzą i orientacji rynkowej. Ponadto bardziej szczegółowe analizy pokazują, że znaczenie tych czynników różni się w zależności od rodzaju usług oferowanych przez badane przedsiębiorstwa. Intensywne działania w obu badanych obszarach – zarządzania wiedzą i orientacji rynkowej – przynoszą najlepsze rezultaty w zakresie konkurencyjności przedsiębiorstwa. Niemniej jednak, wzrost intensywności działań nawet w jednym z wymienionych obszarów może również zwiększyć poziom konkurencyjności przedsiębiorstwa usługowego. Artykuł przedstawia unikalny wgląd w procesy zarządzania wiedzą i orientacji rynkowej w różnorodnych rodzajach przedsiębiorstw działających w branży usługowej, a także pokazuje związek pomiędzy wspomnianymi czynnikami a konkurencyjnością analizowanych firm.

Słowa kluczowe: zarządzanie wiedzą, orientacja rynkowa, branża usługowa, przewaga konkurencyjna, konkurencyjność.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.21

Tekst złożono w redakcji: luty 2017 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

¹⁸ Dr Marcin Soniewicki, Department of International Marketing, Poznan University of Economics and Business, al. Niepodległości 10, 61-875 Poznań, Poland; e-mail: marcin.soniewicki@ue.poznan.pl, phone: +48 618543423.

¹⁹ J.C. Narver, S.F. Slater, *The Effect of a Market Orientation on Business Profitability*, "Journal of Marketing" Vol. 54, No. 4, October, (1990), pp. 20–35.

²⁰ J.C. Narver, S.F. Slater, *The Effect of a Market Orientation on Business Profitability*, "Journal of Marketing" vol. 54, no. 4, October, (1990), pp. 20-35.

RENTOWNOŚĆ INWESTYCJI W KAPITAŁ LUDZKI – PARADOKS SZKOLENIA JAKO BENEFITU

Wykorzystując doktrynę paradoksu w kontekście inwestowania w kapitał ludzki, autor dowodzi, że ogólnie przyjęte twierdzenia logiczne w tym obszarze mogą prowadzić do zaskakujących lub sprzecznych wniosków. Zgodnie z filozofią paradoksu, sprzeczność ta może być wynikiem błędów w sformułowaniu twierdzenia lub przyjęcia błędnych założeń, ale może też być sprzecznością pozorną.

Podobnie w kwestii korelacji inwestycji w kapitał ludzki z istotą benefitu, jako elementu wzmocnienia. W kontekście uznania kosztów rozwoju kapitału ludzkiego jako inwestycji, definiowanie projektów szkoleniowych jako benefitów nabiera zdecydowanie pejoratywnego znaczenia.

A zatem, w świetle takiego podejścia mamy do czynienia ze swoistym paradoksem. Rodzi się mianowicie sytuacja uznawana w obszarze zarządzania za pozornie niemożliwą, w której to z punktu widzenia pragmatyki współlistnieją dwa wykluczające się fakty, to jest szkolenie jako benefit i jednocześnie jako nie-benefit.

W oparciu o wyniki prowadzonych w latach 2012–2016 badań empirycznych autor wskazuje na istotne i aktualne problemy efektywności, skuteczności implementacji i rentowności realizowanych projektów szkoleniowych. Badania prowadzono w trzech obszarach polityki szkoleniowej, to jest standardu realizacji, partnerstwa oraz oceny efektywności i skuteczności. Analizy czterech edycji badania, w których udział wzięło kilkaset organizacji, wskazują na reprezentatywne benchmarki, umożliwiające porównanie i śledzenie zmian zachodzących w czasie.

Prowadzona w artykule dyskusja i liczne rozważania pozwalają nie tylko na dokonanie oceny procesów stosowanych w praktyce rynkowej, ale również na postawienie śmiałych tez, niekiedy stojących w sprzeczności z powszechnie przyjętą orientacją w tym zakresie. A zasygnalizowane problemy mogą i powinny stanowić inspirację do kolejnych badań i analiz naukowych.

Słowa kluczowe: efektywność biznesowa projektów szkoleniowych, standardy rozwoju zasobów ludzkich, ewaluacja procesów szkoleniowych, rentowność inwestycji w kapitał ludzki, benchmarki efektywności polityki szkoleniowej.

THE RETURN ON INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL – THE PARADOX OF TRAINING AS A BENEFIT

Using the doctrine of the paradox in the context of investment in human capital, the author argues that the generally accepted logical assertions in this area can lead to surprising or contradictory conclusions. In accordance with the philosophy of the paradox, contradiction may due to errors in the wording of approval or the acceptance of false assumptions, but it can also be an apparent contradiction.

Similarly, on the issue of the correlation of investment in human capital with the essence of the benefit, as a part of the gain. In the context of the recognition of the costs of the development of human capital as an investment, setting up training projects as benefits takes on a decidedly pejorative meaning.

Therefore, in light of this approach, we are dealing with a kind of paradox. The situation arises in which consideration for management in this area is seemingly impossible as there coexist, from a pragmatical point of view, two contradictory facts, i.e. training as a benefit and at the same time as a non-benefit.

Based on the analysis of the results from research and the evaluation of the processes used in practice in the market, the article was a bold thesis, sometimes in conflict with the common-ly accepted orientation in this respect.

Keywords: efficiency of business training projects, standards, human resources development, evaluation of training processes, profitability of investments in human capital, benchmarking the effectiveness of training policies.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.22

Tekst złożono w redakcji: styczeń 2017 r.

Przyjęto do druku: czerwiec 2017 r.

²¹ Mgr Dariusz Terendij – doktorant Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie w zakresie nauk o zarządzaniu w Katedrze Zarządzania Zasobami Ludzkimi, prezes Polish Society for Training & Development, konsultant SEB/SEA (Standard of Education in Business and Administration) i.in.; e-mail: dariusz.terendij@gmail.com